

4^e zondag in de 40 dagen tijd –
Zondag Laetare – verheugt u

Met open handen het brood voor ons even

ontvangen Moment van stilte daarna : lied 536

De vierde zondag in de 40 dagen tijd wordt zondag Laetare genoemd - verheugt u.

Het is een feestelijk moment in een tijd waarin inkeer en bezinning zo'n belangrijke rol spelen. Op deze zondag worden we al iets gewaar van het licht van de Paasmorgen.

Dat blijkt ook duidelijk uit de lezing van vanmorgen. Midden in de vastentijd lezen we een verhaal over brood in overvloed.

Duizenden mensen houden hun hand op en ontvangen van Godswege hun dagelijks brood.

Johannes vertelt, net als alle evangelisten, een verhaal over een wonderbare spijziging. Hij verwerkt er allemaal traditionele elementen in: het zitten in het gras, de vijf broden en de twee vissen, het overschot in twaalf manden, het zijn allemaal stukjes vertelling die we ook van zijn collega-evangelisten kennen. Maar Johannes zou Johannes niet zijn, als hij er niet een eigen draai aan gaf.

Hier is het Jezus, die zijn leerlingen een opdracht geeft: hij vraagt ze met zoveel woorden, om de menigte van brood te voorzien. En er staat meteen bij, dat hij dat met een bedoeling doet. Het is bij Johannes niet zomaar de zorg voor de menigte. Dat óók wel, maar daaronder zit nog iets anders.

En laten we wel wezen, zo heel erg nodig is dit wonder eigenlijk niet. Het is wel gastvrij om mensen eten aan te bieden, en leren met een lege maag lukt ook niet zo goed.

Maar van een dagje vasten zal niemand wat krijgen, en ze blijven ook niet eens zo lang, ze gaan daarna vrij snel uit elkaar.

De verteller weet wat Jezus' verborgen bedoeling is: hij doet het om zijn leerlingen op de proef te stellen. Hij wil iets over hen te weten komen: hoe ze tegenover Hem staan.

Nu zijn de leerlingen bij Johannes altijd ongelooflijk dom. Ze kunnen de domste vragen stellen.

Dat zou best eens als troost bedoeld kunnen zijn voor ons: zó onwetend zijn zelfs wij niet, we hoeven ons niet te schamen als we ook eens een keer niet begrijpen waar het om draait, en een 'domme vraag' stellen.

In dit verhaal figureren twee leerlingen die we niet zo heel vaak tegenkomen: Filippus en Andreas. Jezus test Filippus uit: waar zullen we brood kopen? En Filippus reageert zoals we allemaal gereageerd zouden hebben: met een organisatorische, praktische insteek. Hij telt, hij rekent, hij komt tot de conclusie dat het niet uit kan, en daar is niks mis mee. En laten we Filippus maar niet bekritisieren, omdat hij niet verder kijkt dan de normale menselijke en economische mogelijkheden. Want je kunt toch niet anders als mens?

Hoe had hij nu moeten weten, dat Jezus nog een andere mogelijkheid achter de hand had?

Zelfs al had hij Jezus hoog, heel hoog, als de verwachte Messias, dan nog kon hij er niet vanuit gaan

dat Jezus ook aanspreekbaar zou zijn op alledaagse zaken als tekort aan brood.

Het kan niet anders, of Johannes wil met dit verhaal vooral iets over Jezus vertellen. En dat gebeurt op verschillende niveau's. Want brood, daar zit wat in, daar zit véél in: brood is meer dan boterhammen die je maag vullen.

En dan komt Andreas met een jongetje met vijf broden en twee visjes aanzetten, een beetje aarzelend, een beetje twijfelend, want hij weet onmiddellijk dat het niets voorstelt dat je met vijf broden en twee visjes geen vijfduizend mensen te eten kunt geven.

Jezus echter neemt het aan, het weinige wat een leerling aandraagt wordt door Jezus aangenomen, aangegrepen ook, om er meer dan genoeg van te maken.

Want waar gedeeld wordt is genoeg.

Daarmee is wat Jezus doet nog geen voedselvoorziening, het lijkt niet op de voedselbank, het is eenmalig en wordt niet herhaald. Maar het gebeurt wel. Het wijst wel de manier aan waarop mensen met brood horen om te gaan: onbevangen delen, en vertrouwen dat er genoeg zal zijn, in plaats van krampachtigheid en oppotten.

En dit gebeurt, zoals zo schijnbaar achteloos vermeld wordt, terwijl het Pascha nabij is. Dat lijkt onbelangrijk, maar in

het Johannesevangelie spelen de Joodse feesten een grote rol.,

Pascha is hét Joodse feest. We lazen uit Jozua over het eerste Pascha in het beloofde land. Het boek Jozua staat bekend als een rauw veroveringsboek, daar is ook wel iets van waar, maar toch ligt de nadruk ligt in dit bijbelboek niet op het geweld, maar op het ritueel.

Door de Jordaan heen en voor de muren van Jericho zijn de Israëlieten niet bezig met het bouwen van bruggen of dammen, maar met een ritueel.

Twaalf stenen worden na de doortocht door de Jordaan neergezet. Twaalf stenen, die door de tijd heen steeds de vraag zullen ontlokken: wat betekenen die stenen? En zo wordt de geschiedenis doorgegeven.

Terugblikkend zijn dat de twaalf stenen, die zeggen: ga niet achteloos om met het verleden, markeer de weg die je gegaan bent, sta stil bij de grote daden van God.

Jozua roept in herinnering, hoe niet alleen de Jordaan maar eerder ook de Schelfzee spleet op Gods bevel. Het is een gedenken dat dood en bedreiging wijken waar je met God je weg gaat. En dan, op die oever, moet het Pascha gevierd worden, feest van uittocht en bevrijding. Dan is er ook de mogelijkheid dat muren vallen, en het beloofde land werkelijk opengaat.

Pascha heeft, zoals alle Joodse feesten, twee wortels: het is een natuurfeest, en het is verbonden geraakt met de geschiedenis. Die natuur, die oogst, horen we terug in het eten van wat het land opbrengt. Hier worden de Israëlieten van zwervers tot mensen die

ergens thuishoren. Hier wordt leven van wat de hemel opbrengt tot alledaags werken voor je bestaan. Het goede nieuws dat het land nu zijn opbrengst geeft voor de Israëlieten, betekent tegelijk dat er straks gewerkt moet worden, gezaaid, geploegd, gewied. Dat hoort erbij, God blijft zijn volk niet uit de hemel van brood voorzien.

Maar Pascha wijst ook naar de bevrijding, de wonderlijke maaltijd in de nacht van de bevrijding van een slavenvolk: het lam geslacht, het bloed aan de deurposten, gereed om weg te gaan. Gereed om op pad te gaan naar dit land, waar ze nu gekomen zijn.

Terug naar Jezus en het brood. Het brood wijst óók naar Jezus zelf.

En waar gaat het nu om, wat zouden de leerlingen kunnen zien, wat zouden wij kunnen zien?

In de loop van het evangelie zal Jezus veel zeggen over brood, over het brood dat Hij zelf is.

In deze tekst, in dit teken liggen de aanzetten.

En misschien wil dit wonderverhaal van de vermenigvuldiging ons vanmorgen ook de ogen openen : dat we proberen meer oog te krijgen voor God in ons leven. En oog voor al de dingen, die niet zo vanzelfsprekend zijn, als ze op het eerste gezicht misschien wel lijken.

Het gaat hier in dit verhaal vooral om het wonder van de genade van God.

Het woord genade kan ook vertaald worden met het woord 'gunst', en dat is het eigenlijk ook: ons leven zit vol van de gunst van God.

Vol van wat God ons gunt, zouden we kunnen zeggen.

In de weken waarin we naar het Paasfeest toelevan is het vol van betekenis dat Jezus het brood breekt en deelt.

Het doet ons denken aan de laatste maaltijd die Jezus met zijn leerlingen hield.

Jezus doet in dit verhaal wat Hij ook kort voor zijn lijden zal doen en wat wij in de kerk steeds opnieuw doen:

Hij neemt het brood, spreekt een dankgebed uit en deelt.

In zijn evangelie omschrijft Jezus ondermeer door een serie Ik-ben uitspraken. Uitspraken waarin Jezus aangeeft wie Hij is. De eerste van die zeven uitspraken volgt kort na de lezing van vandaag: Ik ben het brood dat leven geeft. De serie wordt afgesloten met : Ik ben de ware wijnstok.

Brood en wijn vormen zo het beeld van wie Jezus is. Voor de eerste lezers van het Johannes'evangelie was de betekenis duidelijk.

Steeds opnieuw breken zij in hun samenkomsten het brood en drinken zij van de wijn.

Daarmee werd en wordt gevierd dat Christus zelf onder mensen aanwezig is, als er wordt gedeeld.

Zo is dit verhaal van vanmorgen niet zomaar een verhaal over hongerige mensen en brood dat gedeeld wordt;

dit is een verhaal over Jezus, die het brood voor ons leven wil zijn.

Dat wordt ons gegund. .

Zullen wij dat brood dan ontvangen?

Met open handen

Gereformeerde Kerk Loosdrecht
15 maart 2015
Hillegonda Ploeger